

Mødet den 2. August 1917. (For lukkede Døre).

Fraværende: Borgmesteren, Mikael Johansen, N. Joh. Laursen, Moustén, Marthin Pedersen, Simonsen og Kjeld Sørensen.

I Borgmesterens Fraværelse ledede Fabrikant J. Chr. Møller Forhandlingerne i Henhold til Amtets Konstitution.

1. (J. Nr. 34—1917). Indstilling fra Udvalget angaaende Opførelse af kommunale Beboelsesbygninger om efter afholdt Licitation at overdrage **Leveringen af Støbegods** til Ejendommene Nr. 1, 8 og 11 samt 6 og 10 ved Steinmannsgade til »De forenede Jernstøberier« for henholdsvis 2690 Kr. for de første og 2405 Kr. for de 2 sidste Bygningers Vedkommende, og til Ejendommene Nr. 5, 7 og 9 til Rahrs tekniske Forretning for 2297 Kr. for hver Ejendom.

Indstillingen vedtoges.

2. (J. Nr. 34—1917). Fra Udvalget angaaende Opførelse af kommunale Beboelsesbygninger forelaa følgende Skrivelse vedrørende **Licitationen over Malerarbejdet til 8 Bygninger ved Steinmannsgade:**

»Ved Licitationen over Malerarbejdet ved de 8 Beboelsesbygninger ved Steinmannsgade

var der indkommet 32 Tilbud, hvoraf 27 var paatrykt:

»Saafermt der ved denne Licitation modtages Tilbud, der ikke er paatrykt Central- og Arbejdsgiverforeningens Stempel, maa dette Tilbud ikke aabnes.«

Tilbudene blev derfor ikke aabnede, men et Flertal af Udvalget henstiller til Byraadet at aabne Tilbudene, der er paatrykt Malerlaugets Stempel, og udskyde de øvrige.«

J a k o b J e n s e n forelagde Skrivelsen med Bemærkning om, at de bydende, som havde været tilstede, da Tilbudene skulde aabnes, paa Talerens Forespørgsel havde svaret, at de fastholdt det paa Tilbudene tagne Forbehold. Taleren havde dertil bemærket, at Tilbudene saa vilde blive overgivet til Byraadet, og Udvalget havde derefter behandlet Sagen. Med Hensyn til denne kunde der være flere Veje at gaa. Man kunde saaledes gaa den af Udvalgets Flertal anviste Vej, eller man kunde kassere samtlige Tilbud og overdrage Arbejdets Udførelse til en enkelt Mester. Flertallets Standpunkt var taget ud fra den Betragtning, at man ved at gaa udenom Malerlauget vilde skabe Vanskeligheder for Arbejdets hurtige Fremme. Taleren havde ikke deltaget i Indstillingen, fordi han, inden han tog Stilling, ønskede at indhente forskellige Oplysninger. Det kunde jo nemlig befrygtes, at Tilbudene med det tagne Forbehold var meget høje, men Lauget havde imidlertid i Dag vist Taleren Udregningslisten, og denne stemmede efter Arkitektens Erklæring med Laugets Priskurant med et Tillæg af 20 %. Tilbudssummerne kom altsaa langt over Overslagssummerne, men alt var ogsaa steget stærkt siden disse blev udregnet, og Arkitekten mente, at Tilbudene var

nøgternt udregnede, naar dette toges i Betragtning, hvilket ogsaa stemmede med Talerens Erfaring med Hensyn til Prisen for Malerarbejde under de nuværende Forhold, og Taleren kunde derfor, uagtet Overslagssummen vilde blive overskredet med ca. 700 Kr. for hver Ejendom, slutte sig til Flertallets Indstilling, som derefter vilde være enstemmig.

Salling anbefalede Indstillingen, idet han ansaa det for mest formaalstjenligt at antage de organiserede Mestres Tilbud. De udenfor Organisation staaende Tilbudgivende kunde man næppe være tjent med at overdrage Arbejdet, om ikke for andet saa fordi det sikkert vilde blive vanskeligt for dem at skaffe Materialier. Taleren havde ligesom Hr. Jakob Jensen undersøgt Sagen hos Malerlauget og var kommet til det Resultat, at Tilbudene var absolut reelle.

Christensen kunde ikke anbefale Indstillingen, med mindre man, hvis Tilbudene skulde vise sig opskruede, havde fuld Ret til at kassere dem alle.

Brøndum hævdede, at Udvalget, naar Tilbudene var indgivet paa de bekendtgjorte Betingelser, maatte have fuld Ret til at aabne alle Tilbud og derefter skønne over, hvad der skulde foretages.

Jakob Jensen mente i Modsætning til Hr. Brøndum, at Udvalget ikke havde Ret til at aabne Tilbudene, naar det paa dem trykte Forbehold var taget.

Christensen fandt det uheldigt, at man paa Forhaand bandt sig til at vælge Mestre, der tilhørte Malernes Organisation. Kunde man ikke faa Arbejdet udført paa anden Maade, var der dog den Udvej tilbage, at Kommunen selv købte Materialierne og lod Ejendommene male.

Jakob Jensen maatte i Anledning af Hr. Christensens sidste Bemærkning erindre om, at Byraadet engang i en lignende Sag havde ført Skoleudvalget ind i en Konflikt. Forholdet var, at de paagældende Ejendomme skulde skaffes færdige saa hurtigt som muligt, og de havde ogsaa kunnet blive færdige til Oktober Flyttedag, hvis andre ikke havde grebet forstyrrende ind. Murerarbejdsmændene havde saaledes gjort Strejke, og hvis Byraadet nu forhindrede Udvalget i at faa Malerarbejdet udført, maatte de paagældende Medlemmer vide, at de ikke var uden Skyld, hvis Husene ikke stod færdige i rette Tid. Saa vidt Taleren vidste Besked, kunde der ikke være Tale om at overdrage Arbejdet til 3 af de 5 Mestre, der stod udenfor Malerlauget; de andre 2 Mestre kendte han derimod ikke synderligt til. Byraadet havde nu hørt Udvalgets Mening og kunde tage sin Beslutning, som Udvalget naturligvis ganske skulde rette sig efter.

Salling indsaa ikke, hvorfor Mestrene ikke skulde have Lov til at organisere sig for derigenem at varetage deres Tarv. Dersom Byraadet selv gav sig til at spille Malermester, kunde man være sikker paa, at Ejendommene ikke blev færdige i rette Tid. Taleren maatte derfor vedblivende anbefale, at man antog de organiserede Mestres Tilbud.

Jakob Jensen maatte dog overfor Hr. Salling betone, at der var stor Forskel paa Organisationer. Ved Fastsættelse af Arbejdspriser var begge Parter medbestemmende, men i det foreliggende Tilfælde var Mesterforeningen enebestemmende. Netop derfor havde Taleren søgt Oplysning om, hvorvidt Tilbudene var rimelige eller ej.

Christensen havde intet imod, at Mestrene organiserede sig, men maatte dog erindre om, at man havde Erfaring for, hvorledes Mesterorganisationer kunde behandle Byraadet med Hensyn til Opskruning af Priserne. Taleren fandt derfor vedblivende, at der var en vis Fare forbundet med at indgaa paa de organiserede Mestres Fordring, med mindre man forbeholdt sig Ret til at kassere samtlige Tilbud, hvis de skulde vise sig at være for høje.

Brøndum kunde ganske slutte sig til Hr. Christensens Standpunkt, idet man jo ikke havde mindste Garanti for, at der skjulte sig en »Mestergris« under Tilbudene.

Brammer fandt, at Malerlaugets Optræden var meget uheldig og burde paatales. Det var absolut hensynsløst at stille den Slags Forlangender, som i Virkeligheden havde til Hensigt under en vanskelig Situation at tvinge samtlige Mestre ind i Lauget. Noget andet var, at Byraadet vel desværre var nødt til at bøje sig for Bolignødens Skyld, men var der en anden Udvej, burde den forsøges blot for at statuere et Eksempel. Under alle Omstændigheder maatte man da forbeholde sig Ret til at kassere samtlige Tilbud og udskrive ny Licitation, hvor intet Tilbud med den Slags Forbehold blev modtaget.

Søren Nielsen spurgte, om Navnene paa de 5 uorganiserede Mestre kunde blive oplyst.

Salling vilde ikke have kunnet anbefale Indstillingen, hvis han havde Anelse om, at der var mindste Spor af en »Mestergris« skjult i Tilbudene. Det var ganske uforstaaeligt, at Hr. Brammer tog saa stærkt paa Vej overfor Malerlauget, da Lægeforeningen, som Hr. Brammer jo tilhørte,

ikke var bange for at stille sine Krav ret stærkt frem.

Brøndum bemærkede, at det, at Tilbudene ikke maatte aabnes uden paa visse Betingelser, meget godt kunde tyde paa, at de indeholdt et eller andet, som man ikke ønskede frem i Dagens Lys.

Brammer havde intet imod, at Malerlauget forbød sine Medlemmer at udføre Arbejde for Kommunen, hvis denne gav uorganiserede Malermestre Arbejde. Det var blot den af Malerlauget anvendte Form, der var meget uheldig, idet man ved at anvende den, syntes at have til Hensigt at skræmme Byraadet.

Bech mente, at den af Malerlauget anvendte Fremgangsmaade var den eneste, Mestrene kunde beskytte sig med, og at Kommunens Sikkerhedsventil bestod i, at man kunde kassere alle Tilbudene.

Jakob Jensen havde ikke Lyst til at nævne Navnene paa de 5 uorganiserede Mestre. Som tidligere bemærket maatte Byraadet nu træffe en Bestemmelse i Sagen, og Udvalget skulde saa vide at rette sig derefter.

Brøndum vilde nødig være med til at skabe Vanskeligheder for Udvalget, men syntes dog, det var uheldigt, at Byraadet skulde klassificere Tilbudene i Hold, inden man havde set, hvorledes de var beskafne.

Olesen udtalte, at alle sikkert vidste, hvilken Vej man skulde gaa, hvis det ikke var saa vanskeligt at skaffe Materialierne frem. Som Forholdene var, var der imidlertid ikke andet at gøre end at følge den af Udvalget anviste Vej. Mestrenes Optræden var hverken heldig eller rigtig, men

som Sagen laa, var Byraadet i Virkeligheden prisingivet Lauget.

Christensen vilde under de foreliggende Forhold stemme for Indstillingen, men dog kun med det udtrykkelige Forbehold, at der med denne Afgørelse ikke blev skabt noget Præcedens.

Jakob Jensen vilde ikke med sin Stemme fremkalde nogen Situation, men skulde ganske rette sig efter Byraadets Bestemmelse.

Christensen mente, at Udvalgets Medlemmer maatte sige Byraadet, hvad de ansaa for rigtigst.

Jakob Jensen havde allerede ved Forelæggelsen af Indstillingen klart og tydeligt sagt sin Mening om Sagen.

Møller kunde ikke se, at der var nogen Risiko forbundet med at følge Indstillingen, da man jo havde Ret til at forkaste samtlige Tilbud. Taleren anbefalede, at Byraadet gav Udvalget Bemyndigelse til at aabne de 27 Tilbud og antage de Tilbud, det fandt fordelagtigst for Kommunen.

Udvalget bemyndigedes til at aabne de 27 Tilbud fra Malerlauget og antage et eller flere af Tilbudene eller forkaste dem alle.

3. (J. Nr. 283—1917). Andragende fra Smed og Rør-lægger B. A. Rasmussen ved Vandværket om **Lønforhøjelse.**

Fra Vandværksudvalget forelaa Indstilling om, at der gives Andrageren Anciennitet fra 1. April 1908 uden tilbagevirkende Kraft, og at den første Lønudbetaling efter den ny Anciennitet finder Sted 1. August 1917 for Juli Maaned.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 285—1917). Fra Udvalget for Byens Udvildelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling

om Salg af et Areal ved Marselisborg Slot til Hs. Maj. Kongen:

»Efter Hans Majestæt Kongens derom udtalte Ønske skal Udvalget herved indstille til Byraadet, at Kommunen sælger til hans Majestæt Kongen det paa vedlagte Tegning med rødt indrammede Areal af Størrelse ca. 6,7 Tdr. Land til en Pris af 4000 Kr. pr. Tdr. Land paa Betingelse af, at Arealet indlemmes under Slottet, saaledes som ved sidste Køb, saa at det ingen Sinde kan udstykkes.«

Møller forelagde Indstillingen med Bemærkning om, at Udvalget gerne vilde have tilføjet den yderligere Betingelse, at man enedes med den nuværende Lejer af Arealet om Lejemaalets Ophør.

Jakob Jensen oplyste, at Arealet var lejet ud til 1920, men at Lejeren under visse Betingelser var pligtig til at afstaa Jorden. Ved Salget i 1911 havde Lejeren afstaaet 6½ Td. Land mod en Godtgørelse af 325 Kr.

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 187—1917). Fra Udvalget for Byens Udvildelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling om, at **Kommunen frafalder Kravet om Forkøbsretten til Amtmandstoft** til 1 Kr. pr. □ Alen og indgaar paa, at Halls Vej erstattes af en 3,5 m bred Gangsti, samt frafalder Krav paa Erstatning for Afgivelse til Statsbanerne af Halls Vej og en Del af dennes Sidegader:

»Udvalget har den 20. ds. haft en Forhandling i København med Trafikministeren og Generaldirektøren for Statsbanerne angaaende de forskellige Spørgsmaal, der vedrører Godsbanegaardsanlægget m. v. her i Byen.

De Spørgsmaal, om hvilke der forhandlede paa Mødet, berørte:

1. Ingeniør Bechs Forslag om Hævning af Pladsen foran Hovedbanegaarden og de tilstødende Gader, hvorved man bl. a. kom ind paa Sagen om Kommunens Forkøbsret til »Amtmandstoften«.

2. Ekspropriationen af Halls Vej og denne Vejs Erstatning af en 3,5 m bred Gangsti, en ny Forbindelsesgade mellem Ewaldsgade og Læssøesgade, Broen over Statsbanerne udfor Eckersbergsgade, Statsbanernes Bidrag til en Del Kloakanlæg og

3. Sporforbindelser til paatænkte Fabrikskvarterer dels beliggende mellem de Mezas Vej og Statsbanernes Terræn og dels ved Silkeborg Landevejs søndre Side.

Udvalget anmodede Ministeren om en Udtalelse om Statsbanernes Stilling til de saaledes fremdragne Spørgsmaal.

Ministeren meddelte da Udvalget, at Statsbanerne ikke kunde indlade sig paa nye Forhandlinger med Aarhus Kommune vedrørende Banegaardsforholdene i Aarhus, førend Kommunen havde taget Stilling til de 2 Spørgsmaal, som fra Lovgivningsmagts Side var Forudsætningen for Gennemførelsen af Lovene om Aarhus Godsbanegaard, nemlig

1. Kommunens Opgivelse af Forkøbsretten til Amtmandstoften og

2. Opgivelse af Kravet om en 10 Meter bred Gade ovenfor Baneskraaningen mellem Bruunsgade og Frederiksalle i Stedet for den nuværende Halls Vej samt paa Erstatning for Afgivelse af Halls Vej og en Del af tilstødende Sidegader.

Ministeren udtalte, at saafremt disse to Forudsætninger ikke opfyldtes fra Aarhus Kommunes

Side, kunde Statsbanerne ikke fremme Arbejdet paa Godsbanegaarden, og Rigsdagen maatte da tage Bestemmelse om, hvad der videre skulde foretages i denne Sag. Ministeren meddelte, at han ved at optage de to nævnte Forudsætninger i Loven havde friet Aarhus Kommune fra at udrede betydelige Ridrag til Udgiften ved Godsbanegaardsanlægget i Lighed med, hvad der forlangtes af andre Kommuner i lignende Tilfælde, og at der fra forskellig Side i Rigsdagen var stillet Fordring om store Tilskud fra Aarhus Kommune. Det var dog lykkedes Ministeren at forhindre, at disse Fordringer optoges i Lovforslaget, men kun ved at henvise til de to nævnte Forudsætninger.

D a Udvalget af Ministerens øvrige Udtalelser fik det bestemte Indtryk, at Byraadets forskellige Ønsker vil finde en gunstig Modtagelse hos Statsbanerne, saafremt Byraadet indgaar paa at opfylde Lovens Forudsætninger,

d a Forkøbsretten til Amtmandstøften uden er uden praktisk Betydning for Kommunen, idet Statsbanerne er berettigede til at tilbageholde Arealet, saa længe de selv vil, og

d a der ikke fra nogen Side her i Byen udenfor Byraadet er rejst Modstand mod Halls Vejs Nedlæggelse,

skal Udvalget derfor herved indstille til Byraadet,

a t Kommunen frafalder Kravet om Forkøbsretten til Amtmandstøften til 1 Kr. pr. □ Alen (se Overenskomst af August 1871), og

a t Kommunen indgaar paa, at Halls Vej erstattes af en 3,5 m bred Gangsti, samt frafalder Krav paa Erstatning for Afgivelse af Halls Vej

og en Del af dennes Sidegader til Statsbanerne, ialt 10775 □ Alen (4245 m²).*

Møller forelagde Indstillingen, som han gennemgik i alle Enkeltheder.

Jakob Jensen bemærkede, at Kommunen maaske nok ved Domstolene kunde faa sin Villie med Hensyn til Erstatning for Arealerne ved Halls Vej, men at det næppe vilde være heldigt for Kommunens Forhold overfor Regering og Rigsdag at anvende den Fremgangsmaade, navnlig da Udvalget havde godt Haab om ved nu at give efter for Ministerens Ønsker, at møde Velvillie med Hensyn til de i Indstillingen nævnte Ønsker, som Udvalget havde fremsat.

Christensen beklagede, at Halls Vej ikke kunde opretholdes som Gade. Det var godt nok at have faaet Løfter af Ministeren, men da Ministerne jo skiftede, vilde det vist være heldigt, at der nu med Hensyn til de forskellige Spørgsmaal blev handlet saa hurtigt som muligt. Taleren kunde ønske, at Spørgsmaalet om Statsbanernes Strandret ved Østbanen blev inddraget i Forhandlingerne.

Jakob Jensen kunde forsikre, at der straks vilde blive taget fat paa de forskellige Spørgsmaal, naar Byraadet havde truffet Beslutning i den foreliggende Sag. Da den direkte Bane til Randers utvivlsomt i en ikke fjern Fremtid blev til noget, ligesom jo ogsaa Færgelejerne antagelig kom til at ligge mod Nord, blev der næppe nogen Sinde Tale om, at Statsbanerne vilde give Afkald paa Strandretten ved Østbanegaarden.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 286—1917). Fra Udvalget for Byens Udvildelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling vedrørende et Andragende fra **Nationalbankens**

Filial om Tilladelse til at anbringe et større Trappeanlæg ved Banken end det nuværende:

»Udvalget kan anbefale Andragendet paa følgende Betingelser:

1. Samtlige Udgifter ved Omlægningen af Kørebane, Fortov m. m. afholdes af Banken. Arbejdet udføres under Kommunens Kontrol.
2. Banken skal være pligtig til at retablere de nuværende Forhold paa egen Bekostning, naar som helst Byraadet maatte skønne, at offentlige Formaal kræver det.
3. Arealet, som Trappen indtager, kan aldrig blive Bankens Ejendom.
4. Banken udsteder tinglæst Deklaration vedrørende de i Punkt 2 og 3 anførte Bestemmelser«.

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr. 17⁶—1917). Andragende fra Snedkersvend Anton P. Bach Sørensen om **Eftergivelse af Fatighjælp**.

Bevilgedes.

8. (J. Nr. 270—1917). Meddelelse om, at Hr. Søren Nielsen har mødt som Delegeret for Byraadet ved Generalforsamlingen den 31. Juli 1917 i **Hads-Ning Herreders Jernbaneselskab**.

Toges til Efterretning.
